

MONTA TAPAA SÄÄSTÄÄ, OPAS TAMPEREEN SEUDUN OSUUSPANKIN ASIAKKAILLE

Riikka Nikkilä

Opinnäytetyö
Toukokuu 2011
Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto
Tampereen ammattikorkeakoulu

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tampere University of Applied Sciences

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinto

Tekijä	Riikka Nikkilä	Vuosi 2011
Toimeksiantaja	Tampereen Seudun Osuuspankki	
Työn nimi	Monta tapaa säästämiseen, opas Tampereen Seudun Osuuspankin asiakkaille	

TIIVISTELMÄ

Työn toimeksiantaja on työnantajani Tampereen Seudun Osuuspankki. Säästämisen asiat ovat olleet paljon esillä, joten aihe on ajankohtainen. Opinnäytetyön tavoite on pohtia säästämistä ja säästämistapoja. Työn tarkoitus on tehdä opas Tampereen Seudun Osuuspankin asiakkaille säästämisestä. Säästäminen on yksi Tampereen Seudun Osuuspankin teemoista vuonna 2011.

Suomalaiset haluaisivat säästää, mutta kuitenkin kuluttavat kaiken mitä tulee. Pankeilla on tärkeä tehtävä ottaa säästämisen asiat puheeksi asiakkaiden kanssa ja kannustaa heitä säästämisen aloittamiseen. Se vaatii vain hetken aikaa, jolloin mietitään tavoitteet säästämislle ja summa, joka on mahdollista laittaa sivuun kuukausittain. Tavoitteita kannattaa asettaa eri aikaväleille; lähitulevaisuuteen ja yli 10 vuoden päähän. Kun suunnittelun tekee huolellisesti, on säästämisen aloittaminen helppoa. Säästämisen tuotteita on monia, mutta tärkeintä on päätös säästämisestä, Tuotteen valinnassa auttaa pankin ammattitaitoinen henkilökunta.

Opinnäytetyössä pohditaan ajatusta säästämisestä ja sen erilaisista muodoista. Mistä eri näkökulmista säästämistä voi ajatella ja mitä tulee ottaa huomioon, kun haluaa aloittaa säästämisen. Tärkeintä on halu säästää. Aluksi on pohdintaa säästämisestä ja liitteenä on varsinainen opas säästämiseen.

Avainsanat Säästäminen, Säästösuunnitelma, Säästöopas

Sivut 28 s. + liitteet 25 s.

Tampere University of Applied Sciences
Name of degree programme
Option

Author	Riikka Nikkilä	Year 2011
Commissioned by	Tampereen Seudun Osuuspankki	
Subject of Bachelor's thesis	Many ways to save, a guide for the customers of Tampereen Seudun Osuuspankki	

ABSTRACT

This thesis has been made for Tampereen Seudun Osuuspankki. Saving money is a current topic and one of the themes for this year at Tampereen Seudun Osuuspankki. The goal of this thesis is to consider different ways to save money. The purpose of this thesis is to make a guide for the customers of Tampereen Seudun Osuuspankki.

Many Finnish people would like to save some money, but still they spend all that they earn. On this point, banks should take a leading role and ask people how they have prepared to deal with sudden expenses. When planning to save for a rainy day, saving regularly, for example every month, is the easiest way to start. The main thing is for savers to set goals for themselves and think how much and how often they can save. Goals should be set for different time frames: for the near future and over 10 years. And one very good option is to save for one's pension. When planned carefully, saving is easy to start. Banks offer many products for saving; the main thing is to make the decision to start saving. It's never too late to start saving. With the help of a professional each customer can find the best solution for his/her own circumstances.

The different methods of saving and things to be considered are discussed in this thesis. First I debated the idea in my mind and there is an appendix at the end of the thesis which is a guide to saving money. The most important thing is the individual customer's own desire to save money.

Keywords Save up, Saving plan, Saving Guide

Pages 28 p. + appendices 25 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	OP-POHJOLA RYHMÄ.....	7
2.1	Tampereen Seudun Osuuspankki.....	10
3	SÄÄSTÄMINEN.....	11
3.1	Säästämistutkimus.....	11
3.2	Kuluttajista tulee taas säästäjiä.....	13
3.3	Säästämistä vai säättämistä.....	15
3.4	Lapsilisä - säästöön vai kulutukseen.....	16
4	SÄÄSTÄMISEN PERUSTEITA.....	18
4.1	Säästäminen ja sijoittaminen.....	18
4.1.1	Sijoittaminen.....	18
4.1.2	Säästäminen.....	19
4.1.3	Pitkäaikaissäästäminen.....	19
4.2	Miksi säästetään?.....	20
4.3	Jatkuva säästäminen.....	21
4.4	Tuotteen valinta.....	22
5	SÄÄSTÖKOHTEIDEN TUOTOT.....	25
5.1	Pankkitili.....	25
5.2	Sijoitus- ja eläkevakuutukset.....	25
5.3	Rahastot.....	25
6	YHTEENVETO.....	26
	LÄHTEET.....	27
	LIITE 1.....	33

1 JOHDANTO

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi säästämisen, koska se on ollut paljon viime kuukausina esillä lehdissä ja jatkuva säästäminen on yksi Tampereen Seudun Osuuspankin tämän vuoden 2011 teemoista.

Opinnäytetyöni tavoite on pohtia säästämistä ja tehdä opas Tampereen Seudun Osuuspankin asiakkaille säästämisestä. Säästämisellä voidaan käsittää monta asiaa sähkön ja ympäristön säästämisestä aina ajan säästämiseen asti. Rajasin aiheen tässä opinnäytetyössä säästämisen osalta rahan säästämiseen ja säästämisen tuotteina esittelen työnantajani eli Tampereen Seudun Osuuspankin tuotteet. Työ on tehty toimeksiantona Tampereen Seudun Osuuspankille.

Säästämisen pitäisi olla aina ajankohtainen asia, mutta se on tuntunut viime vuosina unohtuneen tässä kulutusyhteiskunnassa. Viime aikoina säästäminen on ollut taas paljon esillä ja säästämisestä on kirjoiteltu paljon lehdissä sekä Internetissä. Olisiko säästäminen tulossa taas muotiin? Miten ihmiset ovat varautuneet tuleviin tarpeisiin, jos esimerkiksi pesukone hajoaa? Välillä olisi mukava lähteä lomalle tai tehdä jotain mukavaa, jota varten olisi hyvä olla säästöjä. Säästämistä kannattaakin ajatella niin hyvän kuin pahan päivän varalle.

Laina-asiakkaiden tilanne on tällä hetkellä hyvä, kun korot ovat matalalla, mutta mitäs sitten, kun korot taas nousevat? Laina-asiakkaiden olisi syytä varautua korkojen nousuun jo ennakkoon. Nyt olisi hyvä aika säästää korkojen nousua odotellessa, ettei tule äkkinäisiä yllätyksiä, kun kuukausierä kasvaa tai laina-aika pitenee korkojen noustua.

Harva työssäkäyvä on ajatellut omaa toimeentuloaan eläkepäivinä. Tulevia eläkepäiviä varten olisi syytä varautua, jos haluaa säilyttää saman elintason kuin työssä käydessä. Eläkkeet pienenevät koko ajan ja yhä pienempi joukko on maksamassa eläkkeensaajien eläkkeitä. Tämä asia vaikuttaa monesta varmasti hyvin vieraalta ja kaukaiselta, varsinkin jos eläkeikään on aikaa kymmeniä vuosia. Säästäminen olisi kuitenkin jo hyvä

aloittaa mahdollisimman nuorena, jolloin lyhempikin säästöaika riittäisi säästöjen kartuttamiseen. Tähän asiaan palataan pitkäaikaissäästämisen luvussa.

Esittelen työssäni toimeksiantajan Tampereen Seudun Osuuspankin säästämisen tuotteet ja esimerkkien kautta havainnollistan säästämistä ja sen merkitystä eri elämän vaiheissa. Varsinainen opas säästämiseen on työn liitteenä ja se on suunnattu Tampereen Seudun Osuuspankin nykyisille ja tuleville asiakkaille. Tavoitteena työssäni on pohtia säästämistä ja rohkaista ihmisiä säästämään. Miten saadaan ihmiset jälleen aloittamaan säästämisen? Säästäminen on jotenkin unohtunut viime vuosina. Nykyään eletään kulutusyhteiskunnassa, jossa kaikki mitä tulee, laitetaan suoraan kulutukseen. Ajatusmaailma säästämässä on varmasti muuttunut ja nuoret, jotka elävät tässä kulutusyhteiskunnassa, eivät ole tottuneet säästämään. He eivät pidä sitä edes tärkeänä asiana. Olisi kuitenkin tärkeää, että oma talous olisi turvattuna eikä se horjuisi yllättävien menojen vuoksi. (Terho 2011)

Vertailen myös erilaisia säästämisen tuotteita ja esittelen Tampereen Seudun Osuuspankissa käytössä olevat säästämisen tuotteet. Tutuimpia tuotteita ovat tietysti tilit, mutta säästäjän on myös mahdollista tavoitella parempaa tuottoa säästöilleen. Rahastot ovat tuottoa hakevalle säästäjälle tarkoitettu säästämisen tuote. Rahastoja on valittavissa eri omaisuusluokista. Säästöajan ja säästäjätyypin mukaan voidaan valita kullekin säästäjälle sopiva rahasto.

2 OP-POHJOLA RYHMÄ

Kaavio 1. Osuuspankkitoiminnan historia

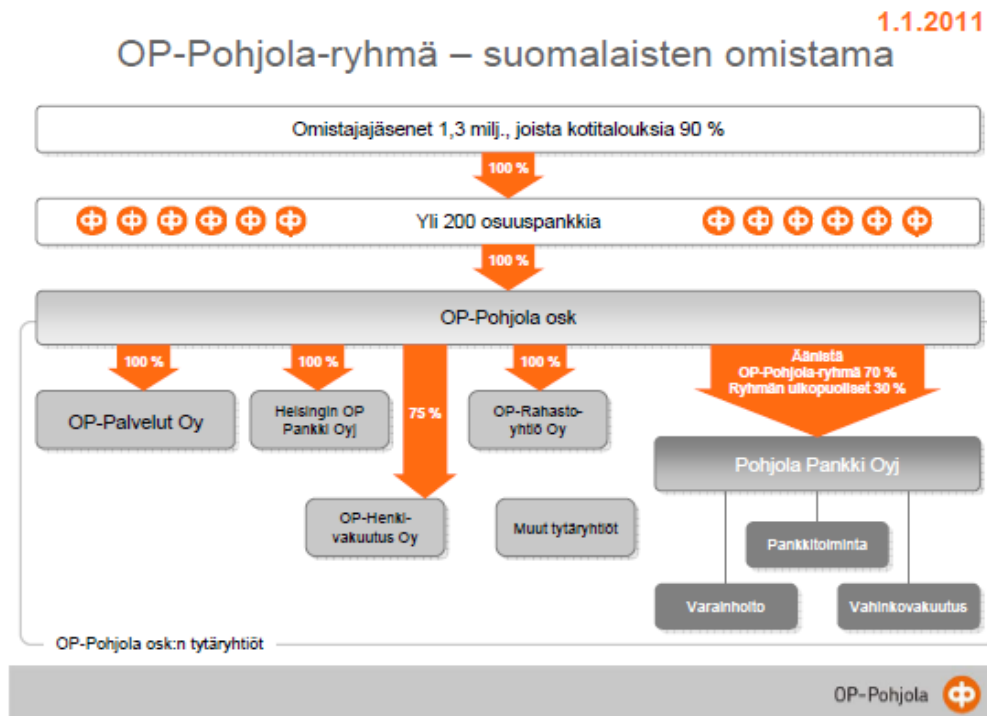
Osuuspankkitoiminnan historia alkoi jo 14.toukokuuta 1902, jolloin perustettiin Osuuskassojen Keskuslainarahasto Osakeyhtiö ja ensimmäiset paikalliset osuuskassat perustettiin syksyllä saman vuoden syksyllä. Osuuskassat muuttuivat osuuspankeiksi vuonna 1970. OKOn A-osake listattiin Helsingin Pörssiin vuonna 1989. Op-Pohjola ryhmän nykyinen yhteistoimintamalli ja silloinen Osuuspankkikeskus tehtävineen muotoutuivat vuonna 1997. Vahinkovakuus tuli uutena liiketoiminta-alueena pörssinoteeratun vakuutusyhtiö Pohjolan oston myötä vuonna 2005. (OP-Pohjola ryhmä 2011b.)

OP-Pohjola ryhmän muodostavat yli 200 osuuspankkia ja niiden omistama keskusyhteisö OP-Pohjola osk tytä- ja lähiyhteisöineen. Tytäryhtiöistä merkittävimpiä ovat OP-Palvelut Oy ja Pohjola Pankki Oyj. Ryhmän liiketoiminta jakautuu kolmeen eri segmenttiin, jotka ovat pankki- ja sijoituspalvelut, henkivakuutus sekä vahinkovakuutus. (OP-Pohjola ryhmä 2011b.)

OP-Pohjola-ryhmän toiminta-ajatus perustuu osuustoiminnallisuuteen. Osuustoiminnan päätavoitteena on tuottaa osuuskunnanjäsenten ja asiakkaiden tarvitsemia palveluita mahdollisimman kilpailukykyisesti. Ryhmän perustehtävä onkin edistää omistajajäsenten, asiakkaiden ja toimintaympäristön taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Lisäksi Osuuspankkien liiketoiminnan hyöty ja lisäarvo kanavoituu asiakassuhteen kautta omistajajäsenille OP-bonuksina ja muina etuina. (OP-Pohjola ryhmä 2011b.)

Asiakkaita OP-Pohjola-ryhmällä on Suomessa 4,2 miljoonaa, joista 1,3 miljoonaa on Osuuspankkien omistajajäseniä. Pankki- ja vahinkovakuutusasioissa OP-Pohjolaan keskittäneitä asiakkaita on yli miljoona. Lisäksi OP-ryhmällä on Baltiassa yhteensä noin 200000 vahinkovakuutusasiakasta. Vuoden 2009 lopussa OP-Pohjola-ryhmän palveluksessa oli yhteensä 12 504 henkilöä. Toimipaikkoja on Suomessa 583 ja näistä 313 tarjoaa sekä pankki- että vahinkovakuutuspalveluja. (OP-Pohjola ryhmä 2011b.)

Kaavio 2. OP-Pohjola ryhmän rakenne. (OP-Pohjola Ryhmä 2011a)

Osuuspankit ovat itsenäisiä, paikallisia vähittäispankkitoimintaa harjoittavia talletuspankkeja. Yritysmuodoltaan Osuuspankit ovat osuuskuntia, joissa päätöksenteon perusarvoihin kuuluvat jäsen ja ääni -periaate. Ylintä päätösvaltaa Osuuspankeissa käyttää omistajajäsenistä muodostuva osuuskunnan kokous tai edustajisto, joka valitsee pankille hallintoneuvoston. Hallintoneuvosto puolestaan valitsee pankille hallituksen, jossa on omistajajäsenten edustajien lisäksi pankin toimitusjohtaja. Pääkaupunkiseudulla vähittäispankkitoimintaa harjoittaa OP-Pohjolan osk:n tytäryhtiö Helsingin OP Pankki Oyj. (OP-Pohjola ryhmä 2011b.)

2.1 Tampereen Seudun Osuuspankki

OP-Pohjola-ryhmään kuuluvan Tampereen Seudun Osuuspankin toiminnan lähtökohtana on osuustoiminnallisuus. Omistajajäsenet käyttävät pankin palveluita ja pankki kanavoi heille liiketoimintansa hyödyn OP-bonusten muodossa.

Tampereen Seudun Osuuspankki eli TSOP on jäsentensä omistama ja voimakkaasti kehittyvä paikallinen osuuskuntamuotoinen pankki. Tärkeimmät liiketoiminta-alueet ovat rahoitus, varallisuudenhoito, maksuliike ja vahinkovakuutus. Pankin perustehtävänä on edistää omistajajäsentensä, asiakkaidensa ja toimintaympäristönsä kestävää taloudellista menestystä ja hyvinvointia sekä turvallisuutta. Toimintaa ohjaavat vastuullisuus, ihmisläheisyys ja yhdessä menestyminen. Pankin tavoitteena on olla kotimainen ja läheinen kumppani asiakkailleen.

Tampereen Seudun Osuuspankki on yksi OP-Pohjola ryhmän suurimmista pankeista ja toimialueensa johtavia pankkeja. Vuoden 2010 lopussa Tampereen Seudun Osuuspankilla oli yhteensä 173500 asiakasta ja omistajajäseniä oli 75400. Tampereen Seudun Osuuspankin tase oli vuoden 2010 lopussa 2 125 miljoonaa. Pankki palvelee 14 konttorissa sekä omassa paikallisessa verkko- ja puhelinpalvelussa. Pankissa työskentelee noin 360 pankkialan ammattilaista. (OP-Pohjola ryhmä 2011c.)

3 SÄÄSTÄMINEN

3.1 Säästämistutkimus

Säästöbarometri seuraa suomalaisten suhtautumista säästämiseen ja oman talouden hallintaan liittyviä asioita. Säästöbarometri on säästöpankin toteuttama. Ensimmäisen kerran se toteutettiin syyskuussa 2010 redera Oy:n toimesta. Tutkimuksen toteutus tapahtui valtakunnallisesti edustavassa kuluttajaneelissa. Tutkimukseen osallistui 1044 henkilöä. Tutkimuksen kohderyhmään kuuluivat 15 vuotta täyttäneet ja tätä vanhemmat suomalaiset. Tarkoituksena on toteuttaa tutkimus jatkossa vuosittain. (Säästämisbarometri 2010.)

Säästöbarometrin tulosten mukaan suomalaiset haluaisivat säästää, mutta ovat huolettomia rahan käyttäjiä. Valtaosa suomalaisista haluaisi siis laittaa rahaa säästöön kuukausittain. Säästämisen aloittamista tai säästämisen lisäämistä seuraavan vuoden aikana suunnittelee vajaa kolmannes. Erityisesti naiset ja 25–34-vuotiaat kaipaavat apua säästämisen suunnitteluun ja oman talouden hallintaan. Erityisesti alle 35-vuotiaat vastaajat aikovat aloittaa säästämisen tai lisätä säästämistä. Vähän ansaitsevat olivat myös useimmiten säästämisen aloittamisen kannalla. Tässä kohtaa on pankeilta mahdollista saada opastusta ja kannustusta säästämisen aloittamiseen. Säästämisen aloitus vaatii päätöksen, joka lähtee itsestä sekä halun säästää. Säästämiseen pitää myös sitoutua ja tarpeen tullen tietysti joustaa. Säästäminen on oman itsensä kannalta tärkeä asia. (Säästämisbarometri 2010.)

Säästöpankkiliiton toimitusjohtaja Pasi Kämäri kommentoi tutkimuksen tuloksi näin: ”Säästöpankin säästämisbarometrin tulosten perusteella voidaan sanoa, että säästäminen on suomalaisille hyve. 90 % vastaajista kertoi säästämisen olevan hyvä asia, ja suomalaiset selvästi haluavat säästää. Toisaalta tutkimuksesta voi vetää johtopäätöksen, että ainakin osa suomalaisista kokee säästämisen käytännössä vaikeaksi.” (Säästämisbarometri 2010.)

Tulosten mukaan nuoret kannattavat säästöjen sitomista pidemmäksi aikaa. Ihanteellisimpana kuitenkin pidettiin säästämismuotoa, josta saisi rahat helposti pois tarvittaessa. Tällaista säästämismuotoa kannatti 59 % vastaajista. 44 % vastaajista toivoi, että osa palkasta tai muista tuloista siirtyisi automaattisesti säästöön. (Säästämisbarometri 2010.)

Suomalaiset halusivat säästää enemmän kuin katsovat, että pystyisivät. Suurin osa vastaajista koki pystyvänsä säästämään 100 euroa kuussa enintään. Vastaajista 22 % haluaisi säästää yli 200 euroa kuussa. Vastaajista 15 % koki, ettei pysty tällä hetkellä säästämään lainkaan. (Säästämisbarometri 2010.)

”- Suomalaisten keskimääräinen kuukausiansio on noin 2900 euroa, joten 100 euron kuukausittainen säästäminen on erittäin hyvä tavoite. Suuria kuukausittaisia säästösummia keskeisempää on kuitenkin usein pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen säästäminen ja raha-asioiden suunnittelu, Kämäri huomauttaa” (Säästämisbarometri 2010).

Suomalaiset suunnittelevat talouttaan tyypillisesti lyhyellä tähtämellä. Vain kolmannes vastaajista suunnittelee raha-asioitaan yli vuoden aikajänteellä. Naiset ja yli 60-vuotiaat vastaajat kertoivat, etteivät suunnittele lainkaan omia raha-asioitaan. Naiset kokivat kaipaavansa enemmän asiantuntija-apua talouden hallinnan suunnittelussa ja säästämisessä kuin miehet. (Säästämisbarometri 2010.)

”- Tutkimuksesta kävi ilmi, että mitä pienemmät vuosittaiset bruttotulot ovat, sitä lyhyemmällä aikajänteellä omaa taloutta suunnitellaan. Reilu viidennes vastaajista kertoi, että kaikki tai lähes kaikki rahat menevät kulutukseen ja yli puolet vastaajista haluaisi saada rahansa riittämään paremmin. Omien raha-asioiden suunnittelu pitkäjänteisesti helpottaisi oman talouden hallintaa merkittävästi, joten omaan talouteen ja kulutuskäyttäytymiseen kannattaa kiinnittää huomioita, Kämäri kannustaa” (Säästämisbarometri 2010).

Tutkimustulosten mukaan pankki koetaan parhaaksi ja eniten käytetyksi asiantuntijaksi säästämisen ja talouden hallintaan liittyvissä asioissa. Naiset ovat erityisesti käyttäneet pankin asiantuntijaa tietolähteenä näissä asioissa. Nuoret vastaajat kertoivat käyttävänsä Internetiä, ystäviä, tuttavien sekä vanhempia tietolähteenä säästämisen asioissa. 38 % vastaajista koki pankin tuen tärkeäksi oman talouden hallinnassa ja nuorten taloudellisessa opastuksessa. Suuri osa vastaajista toivoikin pankin aktiivista roolia lasten ja nuorten taloudellisessa opastuksessa. (Säästämisbarometri 2010)

3.2 Kuluttajista tulee taas säästäjiä

Aamulehdessä 27.1.2011 olleessa artikkelissa, Suomalaisuuden liiton puheenjohtaja Sampo Terho kirjoitti säästämisestä, otsikolla ”Kuluttajista tulee taas säästäjiä”. Terhon mukaan hyvinvointivaltio totutti ihmiset siihen, ettei tarvitse säästää pahan päivän varalle. Kuitenkin pian säästäminen on taas osa perusturvaa. Tässä luvussa esittelen Terhon ajatuksia säästämisestä.

Yhteiskunnassamme on viime vuosikymmenet eletty taloudellista murrosta, johon on liittynyt kulutuksen kasvu ja kotitalouksien vaurastuminen. Rahaa on jäänyt yli, mutta sitä ei ole säästetty, kuten entisaikaan. Kaikki mitä on tullut, on laitettu surutta kulutukseen. Vuosikymmenien varrella kyseinen kulutuskulttuuri on muokannut koko yhteiskuntaamme. Ensin kuluttamisesta tuli hyväksyttävää ja sitten suorastaan velvollisuus, ajatuksena talouskasvun ja työttömyyden tukeminen. Ennen hyveenä pidetty säästäminen kääntyi paheeksi. Finanssikriisin aikaan kehityssuunta saavutti huippunsa. Katukuvaan levitettiin valistavia mainoksia, joissa säästöpossu kuvattiin torahampaisena petona ja ihmisiä kehoitettiin jatkamaan kulutusta lamasta huolimatta. Muutos on ollut nopea ja käänntekevä, sillä vanhemmat ikäluokat elävät vielä erilaisen elämänfilosofian ohjaamina. He säästävät, eivätkä kuluta ylimääräisiä rahojaan. He säästävät niin sanotusti sukan varteen, pahan päivän varalle. Hyvinvointivaltiossa ei kuitenkaan niin pahaa päivää tule, että ihmiset joutuisivat omista säästöistään maksamaan perustarpeensa. (Terho 2011.)

Tämä politiikka on kuitenkin vaikuttanut ihmisiin siten, että kulutustottumukset ovat muuttuneet ja korkea elintaso on muuttunut itsestään selvyydeksi. Aina ei riitä edes se, mitä ihminen tienaa, vaan kulutetaan myös velaksi. Suomen valtio näytti mallia ottamalla lainaa keskimäärin miljoona euroa 40 minuutin välein. Vaikka tavallista kansaa kehoitetaan laittamaan rahansa kulutukseen niin varakkaat säästävät nykyään kuten ennenkin ja rikastuvat entisestään. Jos tavallinen ihminen aikoo ikinä vaurastua, on hänen osattava säästää muodossa tai toisessa. Kaikilla on mahdollisuus ryhtyä osakesäästäjiksi, vaikka ei osakemarkkinoista paljoa ymmärtäisikään. Osakerahastot ovat hyvä vaihtoehto, jolloin itse ei tarvitse päivittäin seurata kursseja eikä siirrellä pääomaansa. Useimmilla työssäkäyvillä ihmisillä on halutessaan mahdollisuus laittaa säästöön 50–100 euroa, joista vuosien varrella saattaa kertyä isokin potti. Usein voi tuntua, ettei kuukauden lopussa ole rahaa laitettavaksi säästöön, niin hyvä tapa on laittaa rahaa sivuun heti palkan saatuaan. (Terho 2011.)

Nuorille säästäminen ja tulevaisuuden suunnittelu oli erittäin tärkeä asia. Yksi nuorille tärkeä syy ryhtyä säästämään on eläkejärjestelmä, joka tuskin säilyy entisellään tämän hetkisten nuorten eläkeikään. Eläkejärjestelmä perustuu pitkälti siihen, että työssä käyvien eläkemaksut annetaan pääosin jo suoraan eläkkeellä oleville. Eläkeyhtiöt eivät maksa siis eläkkeitä omista tuotoistaan vaan ikäpyramidin huipulla olevat saavat rahat suoraan nuorempien maksamista eläkemaksuista. Eläkkeen maksaja joukko pienenee ja eläkkeen saajien joukko kasvaa koko ajan. Samalla myös keskimääräinen elinikä nousee. (Terho 2011.)

Säästäminen voi olla taas pian keskeinen osa perusturvaa ja etenkin turva eläkeaikaa ajatellen. Säästäminen tulee myös olemaan keskeisin osa ajatellen tavallisen ihmisen vaurastumista. Kuluttaminen talousoppina, moraalिसääntönä ja onnellisuuden etsimisenä on väistämättä tulossa tiensä päähän. Tähän johtavat niin ikään ekonomiset kuin ekologisetkin syyt. (Terho 2011.)

3.3 Säästämistä vai säätämistä

Mika Kivimäki, johtaja Op-pohjolasta, kirjoittaa säästämisestä blogissaan kaupalehti.fi sivustolla otsikolla säästämistä vai säätämistä? Hyvän säästösuunnitelman laatiminen edellyttää säätämistä, mutta vaikeaa se ei ole. Kivimäelle on muodostunut vahva näkemys, että tätä säätämistyötä ei kovin moni viitsi tarpeeksi perusteellisesti tehdä. Kuitenkin kiinnostus säästämistä ja sijoittamista kohtaan on kasvanut. Kyseenalaista julkisuutta keränneet sijoitusklubit ovat ilmentymä siitä, kuinka vähän asioihin on perehdytty. Kun ollaan vaihtamassa autoa, siihen taas käytetään tuntikausia aikaa, etsitään Internetistä tietoa ja käydään autokaupassa potkimassa renkaita. Pitkäjänteisen vaurastumisen suunnittelu osana oman talouden hallintaa ei herätä yhtä paljon kiinnostusta. (Kivimäki 2011.)

Eivät omaan taloudenhallintaan liittyvät asiat kuitenkaan täysin pielessä ole. Monet meistä ovat tehneet toimenpiteitä kuten kilpailuttaneet sähköyhtiöitä, pankkeja ja muita palveluiden tarjoajia. Kuukausittaisten peruskulujen ulkopuolelle meneviä kuluja on vaikeampi hahmottaa. On hankala hahmottaa mihin raha tarkalleen menee, jos ei laskua ilmesty säännöllisesti tai automaattisesti veloiteta tililtä. Jos emme tiedä tarkkaan, mihin rahat menevät on helppo todeta, ettei mitään jää säästöön. Säästämme vain silloin, jos jotain sattuu jäämään yli. Jämäkällä päätöksenteolla ja kohtuullisella vaivalla moni löytäisi varmasti asioita, missä pystyisi säästämään. (Kivimäki 2011.)

Toisilta säästäminen vaatii enemmän säätämistä kuin toisilta. Täysin optimaalista taloudenhallintamallia ei kannata yrittää rakentaa. Se voi olla työläs projekti eikä kaikkia voi kuitenkaan ennakoida ja ottaa huomioon. Hyvään alkuun säästämisessä voi päästä muutamalla perusasialla. Kivimäki kehottaa rakentamaan säästämisen omiin tavoitteisiin sopivaksi ja valitsemaan tarkoituksenmukaiset ratkaisut suunnitelman toteuttamiseksi. (Kivimäki 2011.)

3.4 Lapsilisä - säästöön vai kulutukseen

Lapselle säästämisen voi aloittaa lapsilisästä, jos sitä ei tarvita suoraan kulutukseen. Lapsilisistä kertyy säästettynä melkoinen pesämuna, jos rahaa ei tarvitse käyttää arkisiin menoihin. Useimmissa perheissä lapsilisät päätyvät kuitenkin suoraan kulutukseen. Taloussanomien artikkelissa 25 000 euron pesämuna vai kasa vaippoja? (Kanniainen 2011) selviteltiin mihin lapsilisät riittävät ja millainen pesämuna niistä kertyisi säästettyinä.

Kun lapsi syntyy, syntyy samalla uusia menoja. Monessa perheessä ollaan sitä mieltä, että lapsilisä on liian pieni eikä riitä kattamaan vaippa-, ruoka ja vaatemenoja. Lapsilisää maksetaan 100 euroa kuukaudessa ensimmäisestä lapsesta. Kahden lapsen perheille maksetaan puolestaan 210,50 euroa kuukaudessa. Monessa perheessä lapsilisä menee suoraan kulutukseen, ruokaan ja laskuihin. (Kanniainen 2011.)

Lapsiperheen menoista on myös helppo löytää säästökohteita. Esimerkiksi vaippatalouden voi usein toteuttaa halvemmalla käyttämällä kestovaippoja. Marttaliitto on tehnyt laskelmia, joiden mukaan kestovaippon käyttö maksaa noin 20–35 euroa kuukaudessa. Kertakäyttövaippon käytöstä taas kertyy laskua noin 36–56 euroa. Ensimmäisen lapsen kuukauden lapsilisällä saa noin 400 kertakäyttövaippaa, jos vaipan hinta on 25 senttiä. Myös ruuassa voi säästää tekemällä itse. Koko ajan kasvavan lapsen vaatteisiin saa uppoamaan myös pitkän pennin, mutta kierrättämällä voi säästää. Säästövinkit ovat ekotekoja. (Kanniainen 2011.)

Kun lapsi varttuu menot lisääntyvät ja lapsen vaatimukset voivat myös kasvaa. Monet harrastukset ovat kalliita ja vaatteiden täytyy usein olla merkkivaatteita. Myös kulkuvälineisiin menee rahaa, jos lasta tarvitsee kuljettaa esimerkiksi harrastuksiin. Monet vanhemmat antavat lapselle lapsilisän käyttöön teini-iässä. Moni toivoo jälkikasvun oppivan sitä kautta ottamaan vastuuta raha-asioista. (Kanniainen 2011.)

Kanniainen 2011 esimerkkejä mihin yhden lapsen lapsilisä riittää:

67 litraa bensiiniä
 400 kertakäyttövaippaa
 Kahden ihmisen kolmen ruokalajin ravintolaillallinen
 Merkkifarkut
 112 litraa maitoa

Joissain perheissä vanhempien tulot mahdollistavat sen, että lapsilisät voidaan laittaa säästöön tulevia tarpeita varten, kuten opiskelua ja asunnon ostoja. Opiskelemaan lähtiessä ei tarvitse nostaa opintolainaa, kun on säästöjä, joilla voi opiskelu ajan elää. Toissäkään ei ole välttämätöntä käydä opiskelujen ohessa, kun talous on turvattu. Jää enemmän aikaa keskittyä itse opiskeluun ja kavereihin. Alla olevasta taulukosta voi nähdä millaisiin säästösommeihin on mahdollista päästä, millä ajalla ja tuotto-odotuksella. (Kanniainen 2011.)

25 000 euroa – säästetty lapsilisä on melkoinen pesämunna

AIKA	TUOTTO %	1%	2%	3%	4%
1 VUODEN LAPSILISÄT		1 205,49 €	1 210,96 €	1 216,41 €	1 221,84 €
5 VUODEN LAPSILISÄT		6 149,21 €	6 301,89 €	6 458,10 €	6 617,90 €
10 VUODEN LAPSILISÄT		12 612,09 €	13 259,68 €	13 944,80 €	14 669,59 €
16 VUODEN LAPSILISÄT		20 804,19 €	22 571,44 €	24 519,07 €	26 666,18 €

Kaavio 3. Säästettyjen lapsilisien kumulatiivinen tuotto (Kanniainen 2011)

4 SÄÄSTÄMISEN PERUSTEITA

Tässä luvussa esittelen säästämisen ajatusta ja kerron perusasioita säästämisessä. Säästämisellä tarkoitan nimenomaan rahan säästämistä. Säästämisen tapoja ja kohteita on niin monia kuin on säästäjiäkin. Säästämiseen on olemassa erilaisia tuotteita, joista valitaan kullekin sopiva. Tuotteen valintaan vaikuttavat säästettävä summa ja arvioitu säästöaika.

Säästäminen lähtee aina säästäjän omista tarpeista: tärkeysjärjestyksen ja tarpeen ”todellisuuden” arvioimisesta. Säästäminen voi olla myös niin sanotusti korvamerkitsemätöntä rahan keräämistä ”pahan päivän varalle”, mutta silloin onkin jo kyse käytännöllisen järkevistä summista. Säästäväinen ihminen voi ottaa myös velkaa tarkoin harkittuun tarkoitukseen ja mietittyään maksukykynsä paljon nykyisin yleistä tapaa perusteellisemmin. (Vilenius 2008, 96.)

4.1 Säästäminen ja sijoittaminen

4.1.1 Sijoittaminen

Työni käsittelee siis säästämistä ja haluan tässä erotella hiukan säästämistä ja sijoittamista siitä näkökulmasta, mitä tässä työssäni käytän. Sijoittamisella tarkoitan tässä työssä erilaisten rahoitusinstrumenttien ostoa, hallussa pitoa ja myyntiä tavoitellen voittoa. Yleisimpiä rahoitusinstrumentteja ovat julkisen kaupankäynnin kohteena olevat pörssinoteeratut osakkeet, mutta sijoituksen kohteena voivat olla myös warrantit, rahasto-osuudet, kiinteistöt ja raaka-aineet. Yksityishenkilöiden sijoittaminen voidaan nähdä myös yhtenä pitkäaikaisen säästämisen muotona. Silloin erityisen suureen rooliin nousee toiminnan pitkäjänteisyys ja hajauttaminen. Yksinkertaistettuna siis jo kertyneitä varoja sijoitetaan, jolloin varoille odotetaan mahdollisimman hyvää

tuottoa. Sijoitusvarallisuudeksi määrittelin varat, joita on kertynyt joitain kymmeniä tuhansia euroja. (Sijoittaminen 2010)

4.1.2 Säästäminen

Säästämisellä tarkoitan tässä opinnäytetyössä rahan laittamista ”sivuun” kuukausittain tai satunnaisesti oman säästötavoitteen pohjalta. Rahaa voi säästää perinteiseen säästöpossuun tai kolikoita purkkiin. Työssä esittelen tuotteita säästämisen apuvälineeksi, joita Tampereen Seudun Osuuspankilla on tarjota asiakkailleen. Tavallisin tapa säästää on kuukausisäästö valitsemalleen tilille tai rahastoon. Kun säästämistä varten tehdään pankissa säästösopimus ja raha ohjataan valittuun tuotteeseen kerran kuussa, ei säästäminen pääse unohtumaan ja varat karttuvat melkein huomaamatta. Säästämisellä voidaan myös tavoitella parempaa tuottoa varoille, silloin täytyy valita tuote sen tavoitteen mukaan.

4.1.3 Pitkäaikaissäästäminen

Käyn läpi PS-säästämisen eli pitkäaikaissäästämisen perusteita tässä luvussa. PS-säästämisellä tarkoitetaan vapaaehtoista eläkesäästämistä. Vapaaehtoinen eläkesäästäminen on ollut paljon esillä parin viime vuoden ajan. Pitkäaikaissäästämistä koskeva PS-laki ja siihen liittyvät muuta lait tulivat voimaan 1.1.2010. Käytännössä PS-lain mukainen tarjonta alkoi 1.4.2010, koska lain voimaantulovaiheessa oli 3 kuukauden siirtymäaika. Tarkoituksena tällä lakipaketilla on laajentaa aiemmin vain eläkevakuutuksiin liittynyt säästämisen verokannuste myös muunlaisiin säästämisinstrumentteihin. Uusien lakien myötä verokannustetun säästämisen piiriin tulee uusia tuotteita ja palveluntarjoajia. Tarkoitus on myös kannustaa kansalaisia omaehtoiseen varautumiseen eläkepäivien taloudellista turvaa ajatellen. (Silvola & Poikonen 2010, 31.)

Pitkäaikaissäästäminen on sidottua säästämistä, jolloin varoja ei voi nostaa vapaasti ennen aikojaan. Suomessa ja muualla Euroopassa kannustetaan verotuksellisin keinoin säästämään vanhuusiän toimeentuloa ajatellen. Tämän verokannusteen vastapainoksi säästämiselle on asetettu verotuksellisia reunaehtoja sekä erityisesti säästöjen nostorajoitteita.

Pääsääntöisesti varoja voi nostaa vain vanhuuseläkeiän täytyessä. Säästämislle on määritelty myös verotuksessa vuosittainen enimmäismäärä. PS-säästäminen on siis sidottua, mutta kuitenkin vapaaehtoista, joten säästämisen voi lopettaa milloin vain. Varoja ei kuitenkaan saa ulos enne eläkeikää kuin erityisen nostoperusteen täytyessä. (Silvola & Poikonen 2010, 31.)

PS-sopimus eli säästämissopimus on puitesopimus, jossa sovitaan sijoitusstrategiasta, riskitasosta sekä säästöjennostoperusteista. Säästäminen tapahtuu PS-tilin kautta, joka toimii rahojen sisääntuloväylänä. PS-tililtä varat ohjataan varsinaisiin sijoituskohteisiin. Sijoituskohteet vaihtelevat palveluntarjoajan mukaan, mitä on tarjolla. Osuuspankissa on tarjolla melkein kaikki Op-rahastoyhtiön rahastot, osakkeet ja indeksilainat. On myös mahdollista pitää rahat PS-tilillä tai tallettaa sieltä määräaikaiselle eläketilille, mutta tuottoja niistä ei ole mahdollista saada, toisin kuin sijoittamalla rahat. (Silvola & Poikonen 2010 49.)

4.2 Miksi säästetään?

Motiivit säästämiseen voivat olla erilaisia. Toiset tarvitsevat aina jonkin selvän kohteen säästämislle, joka motivoi säästämään. Esimerkiksi säästöjen käyttökohteena voi olla auto, ulkomaan matka, kesämökki, vaatteet tai muu tärkeä asia. Sitten voidaan säästää ihan muuten vaan, ilman tiettyä kohdetta hyvän ja pahan päivän varalle. Ja näinhän sen kuuluisi ollakin. Usein tulee eteen tilanne, että jokin kodinkone hajoaa tai auto täytyy viedä korjattavaksi. Silloin tarvitaan säästöjä pahan päivän varalle. Mutta on hyvä muistaa, että säästää kannattaa myös niitä hyviä päiviä varten. Välillä on mukava lähteä matkalle, käydä ulkona syömässä tai tehdä jokin suurempi hankinta. Silloin ei oma talous horju, kun on säästöjä ja voi välillä hemmotella itseään tai muita.

Mitä aikaisemmin säästämisen aloittaa, sitä parempia tuloksia voi saada. Säästäminen voi lähteä jo vauvana liikkeelle jolloin vanhemmat, sukulaiset ja kummit säästävät lapselle pesämunaa opiskeluita ja tulevia

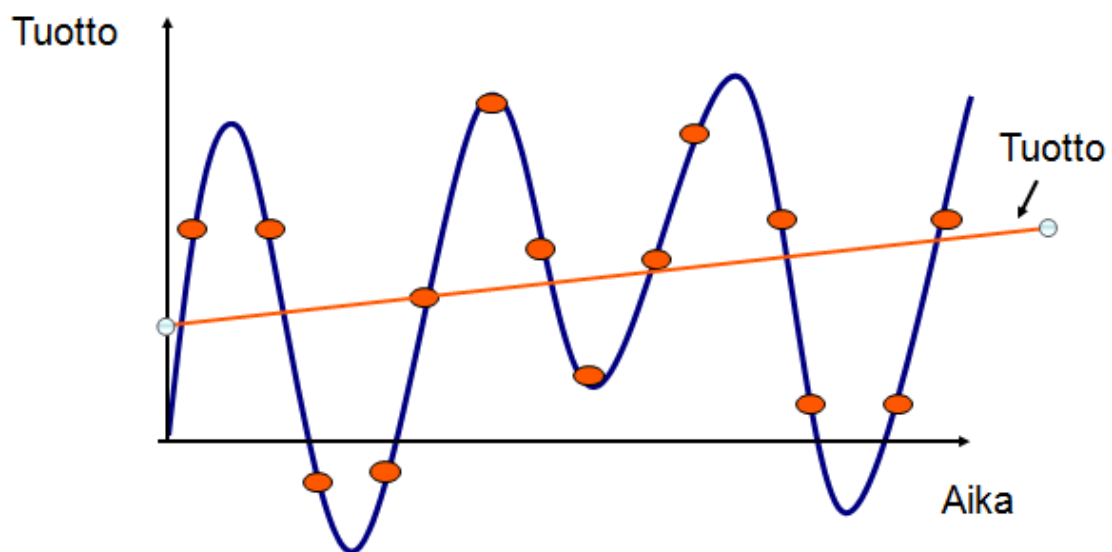
hankintoja varten. Opiskeluaikana voi elää säästöillä, joita on kerätty vuosien varrella. Opiskeluaikana on hankala säästää, mutta on hyvä pitää säästäminen mielessä. Kesätöistä voi tienata sen verran hyvin kesän aikana, että niillä pärjää taas yhden lukukauden. Kun ihminen pääsee työelämään, rahaa on enemmän käytettävissä ja silloin on tärkeää miettiä säästämisen asioita. Laittaako kaiken kulutukseen vai kannattaisiko säännöllisesti laittaa rahaa sivuun.

Miten ihmiset ovat varautuneet eläkepäiviinsä? Eläkkeitä leikataan ja tulotaso eläkkeelle jäädessä laskee selvästi, miten sitten on toimeentulon laita? Näitä asioita on hyvä alkaa pohtia mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, vaikka ajatus eläkepäivistä voi tuntua kovinkin kaukaiselta.

4.3 Jatkuva säästäminen

Jatkuva säästäminen on vaivaton tapa säästää. Tärkeintä ei ole paljonko asiakas säästää tai mihin tuotteeseen, vaan päätös säästämisen aloittamisesta. Kukin valitsee säästösumman itse omista lähtökohdistaan ja pankissa saa neuvoja tuotteen valinnassa. Pankissa voidaan tehdä säästösopimus, jolloin asiakkaan tililtä lähtee hänen valitsemansa summa valittuun säästökohteeseen. Säästää voi erilaisille tileille tai rahastoihin. Säästöjä kertyy huomaamatta. Jos välillä tulee tilanne, jolloin asiakas ei pysty laittamaan säästöön, voi säästämisessä pitää tauon milloin haluaa.

Jatkuvalla säästämisellä myös vähentää arvon heilahteluista aiheutuvaa riskiä omille säästöilleen. Ja tämä koskee rahastosäästämistä. Kuvaajasta näkyvät hyvin jatkuvan säästämisen edut. Kun rahaa säästää rahastoihin, niiden arvot heiluvat markkinoiden mukana. Joka kuukausi säästettäessä tulee ostaneeksi rahastoja eri hinnoilla. Tämä vähentää riskiä, vaikka rahaston arvo heiluu.

Kaavio 4. Jatkuvan säästämisen tuoton kehitys

4.4 Tuotteen valinta

Säästämisen tuotteen valinnan on otettava huomioon kaksi asiaa: milloin tarvitset rahat käyttösi ja millainen säästäjä olet. Aluksi pitää arvioida säästöaika. Säästöajan määrittely jo itsessään ohjaa tuotteen valinnassa sekä sijoittajankuvankartoitus antaa vahvistuksen sille, millainen säästäjä on kyseessä.

Sijoittajankuvankartoitus on sovellus, jonne syötetään taustatietoja asiakkaasta, asiakkaan varallisuus, tulot, taustatietoja ja tietysti kartoitetaan kokemusta säästämisen ja sijoittamisen tuotteista.

Sijoittajankuvankartoitusta käytetään, kun asiakas on säästämässä tai sijoittamassa rahojaan muualle kuin perustilille. Sijoittajankuvankartoitus sovelluksen nimenä voi johtaa harhaan tai säikäyttää, mutta kyse on vain siitä, että asiakkaan kanssa käydään läpi asiat, jotka liittyvät säästämiseen tai sijoittamiseen tuotteisiin, joissa on riskinsä. Sijoittajankuvankartoituksen asiakas voi tehdä myös itse verkkopankissa.

Ohjelmalla voidaan lopuksi tehdä säästösuunnitelma asiakkaalle ja se tarjoaa annettujen tietojen perusteella asiakkaalle muutamia ehdotuksia säästämisen ja sijoittamisen tuotteeksi. Jos on kyse rahastosäästämisestä, tärkeintä on valita asiakkaalle häntä itseään kiinnostava rahasto, kunhan noudattaa sijoittajankuvankartoituksen tarjoamaa omaisuusluokkaa eli korko-, yhdistelmä- tai osakerahastoa. Asiakkaat luokitellaan tuottohakuiseksi, maltilliseksi, varovaiseksi tai hyvin varovaiseksi säästäjäksi.

Tuottohakuiselle säästäjälle suositellaan osakerahastoa, jonka arvo voi vuosien varrella nousta ja laskea. Tuottohakuinen säästäjä ymmärtää suhdanteiden vaihtelut eikä säikähdä suuria arvon heilahteluita. Suurempaan tuotto-odotukseen kuuluu aina suurempi riski. Osakerahastoihin säästettäessä suositellaan vähintään 7 vuoden säästöaikaa. (OP-Pohjola ryhmä 2011d.)

Maltillinen säästäjä haluaa myös tuottoja säästöilleen, mutta ei ole valmis ottamaan riskiä pelkkien osakerahastoiden muodossa. Maltillisen säästäjän vaihtoehdot ovat yhdistelmärahastot. Osa varoista sijoitetaan rahaston sisälle osakemarkkinoille ja osa korkopuolelle. Yhdistelmärahastoissa suositellaan 4-6 vuoden säästöaikaa. (OP-Pohjola ryhmä 2011d.)

Varovainen säästäjä säästää turvallisiin tuotteisiin eli korkorahastoon tai määräaikaiselle tilille. Osakemarkkinoille sijoittavat rahastot eivät sovellu varovaiselle säästäjälle lainkaan. Myös korkorahaston arvo voi heilua, mutta ei yhtä paljon kuin osakepuolella. Riski on siis pienempi, mutta niin

on myös tuotto-odotus. Suositeltava säästöaika 2 vuotta. (OP-Pohjola ryhmä 2011d.)

Hyvin varovainen säästäjä säästää lyhyenkoron rahastoihin. Tuotto on pientä samoin riski, mutta korkotason mukaan suhdanteet voi kuitenkin muuttua. Suositeltu vähimmäissäästö aika lyhyen koron rahastoihin on 3 kuukautta. (OP-Pohjola ryhmä 2011d.)

5 SÄÄSTÖKOHTEIDEN TUOTOT

Mihin tuotteeseen säästäminen kannattaa sitten aloittaa? Siihen vaikuttaa tietysti oma riskinsietokyky ja säästämisen tavoite. Jos tavoittelee tuottoja, on otettava myös riskiä.

5.1 Pankkitili

Pankkitili on varovaisen säästäjän vaihtoehto. Pääoma on varmasti turvassa. Riski on hyvin pieni 100 000 € talletussuojan ansiosta. Käyttelytilillä ei koroilla pääse rikastumaan, varsinkaan kun korot ovat matalalla ja inflaatio nousee. Tili voi kuitenkin olla sidottuna määräaikaan, jolloin maksetaan hiukan parempaa korkoa, kuin käyttötilille. Korko on lähdeveron alaista. Tuotto-odotus tileillä liikkuu 0 – 5 % välillä.

5.2 Sijoitus- ja eläkevakuutukset

Sijoitussidonnaisten vakuutusten riskit ovat samat kuin rahastoissa. Eläkevakuutuksissa rahat ovat kiinni pitkään. Tuotteita on valittavana laaja valikoima, mutta kulut ovat korkeammat. Veroedut kuitenkin vähentävät niiden haittoja. Eläkevakuutusmaksuista saa verovähennyksen ja nostoista maksetaan sitten aikanaan verot. Vakuutuksen sisällä tehtävät kaupat ovat verottomia. Tuotto-odotus näissä on 4 - 10 %. (Möttölä 2008, 17.)

5.3 Rahastot

Rahastoissa riskit vaihtelevat hyvin pienestä suureen riskiin riippuen rahaston tyypistä, onko kyse lyhyenkoron rahastosta vai osakerahastosta. Rahastoissa riski on aina pienempi kuin suoraan esim. osakkeissa. Myyntivoittoa verotetaan pääomatulona ja tappiot ja kulut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Rahastoissa on laaja valikoima ja kulut ovat pienempiä kuin vakuutuksissa. Tuotto-odotus on 3 - 10 %. (Möttölä 2008,17.)

6 YHTEENVETO

Säästäminen on unohtunut monelta viime vuosina. Nuorille ei tuoda tarpeeksi esille säästämisen hyötyjä. Jos kotona ei kannusteta ja opeteta säästämiseen, on nuoren sitä vaikea itse aloittaa. Säästämisen voi aloittaa pienelläkin summalla, koska tärkeintä on sisäistää ajatus säästämisestä.

Säästäminen olisi aina tärkeä pitää mielessä, vaikka välillä voi tulla tilanteita eteen, jolloin säästäminen ei ole mahdollista. On tärkeää varautua niin hyvän, kuin pahankin päivän varalle. Silloin on helpompaa hallita omaa talouttaan.

Säästämistä kannattaa hajauttaa erilaisiin tuotteisiin ja eri aikavälille, säästämistarkoituksesta riippuen. On hyvä varautua eläkepäiviä varten, pidemmän ajan tähtäimellä sekä lähitulevaisuudessa eteen tulevien tarpeiden varalle.

Tässä kohtaa pankeilla on suuri merkitys ottaa säästämisasioita esille asiakastapaamisissa. Tärkeintä on siis ajatus säästämisestä. Sillä, mikä säästämisen välineeksi valitaan esimerkiksi tili tai rahasto, ei ole niin suurta merkitystä. Tuotteita löytyy jokaiselle säästäjätyypille sekä eri aikavälin säästöille.

Liitteenä (Liite 1) oleva opas on tarkoitettu Tampereen Seudun Osuuspankin asiakkaille. Oppaan avulla on mahdollista saada tietoa säästämisen tuotteista sekä vinkkejä omaa säästämistä varten.

LÄHTEET

Sampo Terho, Kuluttajista tulee säästäjiä, Aamulehti, 27.1.2011

Kivimäki, Mika, Kauppalehti, blogi 28.1.2011

<http://op-pohjola.blogit.kauppalehti.fi/blog/21957> (Luettu 4.2.2011)

Eläkesäästäminen, Piritta Poikonen & Timo Silvola Vammalan Kirjapaino Oy 201 Sastamala

Möttölä Matias, Rahaa rahastoilla, Karisto 2008

OP-Pohjola ryhmä 2011a. OP-Pohjola ryhmän yleisesittely

<https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151012431&srcpl=4>

(Luettu 8.2.2011)

OP-Pohjola ryhmä 2011b. OP-Pohjola ryhmä lyhyesti

<https://www.op.fi/op?cid=151012427&srcpl=3> (Luettu 8.2.2011)

OP-Pohjola ryhmä 2011c. (Luettu 25.3.2011) Vuosikatsaus 2010

<https://www.op.fi/media/liitteet?cid=151439064&srcp=3>

OP-Pohjola ryhmä 2011d, vaurastumisen eväät

https://media.op.fi/media/rahastokatsaus/op_rahasto_vaurastumisen_evaat.html (Luettu 10.2.2011)

Talletussuoja nousi 100 000€ S-pankki tiedotteet/2011

http://www.spankki.fi/Tiedotteet/2011/fi_FI/Talletussuoja_nousi_100_000_euroon%20/ (Luettu 8.2.2011)

Säästämisbarometri, Säästöpankkiliitto, Tiedote 25.10.2010

<http://www.kauppalehti.fi/5/i/yritykset/lehdisto/hellink/tiedote.jsp?selected=kaikki&oid=20101001/12879940295270>

Topi Kanninen, 25 000 euron pesämuna vai kasa vaippoja?
Taloussanomat, 1.2.2011 <http://www.taloussanomat.fi/raha/2011/02/01/25-000-euron-pesamuna-vai-kasa-vaippoja/20111475/139>

Vilenius Esa, Säästökirja, Elä enemmän, maksa vähemmän, Helsinki,
Kuntannusosakeyhtiö Tammi 2008

Wikipedia, sijoittaminen, <http://fi.wikipedia.org/wiki/Sijoittaminen>, (Luettu 9.2.2011)

Kaaviot

1. Kaavio Osuuspankki toiminnan historia. (OP-Pohjola ryhmä 2011a)
2. Kaavio OP-Pohjola ryhmän rakenne (OP-Pohjola ryhmä 2011a)
3. Kaavio Säästettyjen lapsilisien kumulatiivinen tuotto (Taloussanomat)
4. Kaavio Jatkuva säästäminen